

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА СОСТОЈБАТА И ДВИЖЕЊАТА НА ОСИГУРИТЕЛНИОТ ПАЗАР ВО Р.МАКЕДОНИЈА
ВО 2012 ГОДИНА

Скопје, 2013

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД.....	3
2. ЗАКОНСКА РАМКА	4
3. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА.....	6
А) ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	6
1. СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА.....	6
2. СТЕПЕН НА РАЗВИЕНОСТ	7
3. БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА	10
4. СТРУКТУРА НА УЧЕСТВО	15
5. БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ ВО ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ.....	18
6. СРЕДСТВА И ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА.....	18
7. КАПИТАЛ И ПОТРЕБНО НИВО НА МАРГИНА НА СОЛВЕНТНОСТ.....	21
8. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ.....	22
9. СРЕДСТВА КОИ ГИ ПОКРИВААТ ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ	22
10. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО.....	24
11. ИНДИКАТОРИ ЗА ОСИГУРИТЕЛНИОТ СЕКТОР	25
Б) НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ.....	27
1. ГАРАНТЕН ФОНД НА НБО	27
2. РЕФУНДИРАЊЕ НА ШТЕТИ ОД ГАРАНТНИОТ ФОНД.....	29
В) ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО.....	30
1. ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО	30
2. ОСИГУРИТЕЛНИТЕ БРОКЕРСКИ РАБОТИ.....	32

Извештаите се изготвени согласно членот 158-њ и членот 158-п од Законот за супервизија на осигурување - пречистен текст (Службен весник на РМ, бр. 30/2012) и за нивно изготвување Агенцијата за супервизија на осигурување користеше податоци од сопствената евиденција.

1. ВОВЕД

Агенцијата за супервизија на осигурување на Р. Македонија (во понатамошниот текст „АСО“) е самостојно и независно регулаторно тело на пазарот на осигурување кое врши јавни овластувања утврдени со Законот за супервизија на осигурувањето и Законот за задолжително осигурување во сообраќајот. АСО има за цел да придонесе за законито и ефикасно функционирање на пазарот на осигурување во земјава, за негов континуиран развој, за заштита на правата и интересите на осигурениците, како и за унапредување на финансиска стабилност на земјата.

На крајот на 2012 година на пазарот на осигурување во Република Македонија активно работат 15 друштва за осигурување, од кои 11 друштва вршат работи на неживотно осигурување, а 4 осигурување на живот.

Во текот на 2012 година е зголемен бројот на осигурително брокерски друштва за 3 нови друштва, на вкупен број од 20 друштва, како и бројот на друштвата за застапување за 4 нови друштва, на вкупен број од 10. За прв пат едно од новите друштва за застапување е комерцијална банка, што претставува промоција на банкоосигурувањето како нов канал на дистрибуција во земјата.

Во 2012 година на пазарот на осигурување во Македонија е остварена бруто полисирана премија (во понатамошниот текст БПП) во вкупен износ од 7,01 милијарди денари, што претставува пораст од 3,02% во однос на БПП остварена во 2011 година (2011: 6,81 милијарди денари).

Анализирано по групи на осигурување, кај неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 6,41 милијарди денари (2011: 6,31 милијарди денари), или истата изнесува 91,47% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, што претставува пораст од 1,65% во однос на истиот период од минатата година. Додека, пак, во групата на осигурување на живот е остварена БПП во износ од 598,1 милиони денари (2011: 496,9 милиони денари), што претставува пораст од 20,35%.

Вредноста на средствата на друштвата за осигурување на 31.12.2012 година изнесува 13,06 милијарди денари, што значи пораст од 1,15% во однос на 2011 г., со што продолжува позитивниот тренд на пораст присутен и во претходната година (2011: 12,92 милијарди денари).

Вкупниот капитал на друштвата за осигурување на крајот на 2012 година изнесува 4,4 милијарди денари, што претставува пад од 3,23% во однос на 2011 година (2011: 4,5 милијарди денари), додека маргината на солвентност, како главен индикатор за процена на стабилноста на осигурителниот сектор, изнесува 1,13 милијарди денари, со што капиталот на осигурителниот сектор е за 3,9 пати над нивото на маргината на солвентност.

Во 2012 година друштвата за осигурување остварија загуба од 131,6 милиони денари. Притоа, во делот на неживотно осигурување беше прикажана загуба од 64,4 милиони денари, додека, пак, кај осигурувањето на живот е прикажана загуба во износ од 69,28 милиони денари.

Во доменот на регулативата, во 2012 година е донесен пречистен текст на Законот за супервизија на осигурување и три одлуки на Уставниот суд со кои се укинуваат одредени членови од Законот за

супервизија во осигурување. Исто така, донесени се 6 подзаконски акти што го регулираат работењето на субјектите од осигурителниот сектор.

2. ЗАКОНСКА РАМКА

Законот за супервизија на осигурување - пречистен текст („Службен весник на Р. Македонија“ бр. 30/12) и Законот за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на Република Македонија“ број 88/05, 70/06, 81/08, 47/11 и 135/11) се основна законска рамка која ги регулира условите и начинот на вршење работи на осигурување и реосигурување, начинот и условите на вршење работи на посредување во осигурувањето и спроведувањето супервизија врз работењето на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурување. Дополнителна законска рамка претставува Законот за облигациони односи во делот што се однесува на договорите за осигурување и Законот за трговски друштва.

Законот за супервизија на осигурување ги вградува принципите и стандардите за осигурување на Меѓународната асоцијација на осигурителни супервизори (IAIS), како и директивите за осигурување на ЕУ. Со Законот се регулирани основањето и работењето на друштвата за осигурување, управувањето со ризици, улогата на овластените актуари, водењето на деловните книги и извештаи, внатрешната и надворешната ревизија, застапувањето и посредувањето во осигурувањето, супервизијата на друштвата за осигурување, постапката за донесување решенија од страна на АСО, работата на осигурителните и реосигурителните пулови, соработката со надзорни органи и тела на ЕУ, како и казнените одредби.

Во текот на 2012 година е донесен пречистен текст на Законот за супервизија на осигурување (Службен весник на Република Македонија број 30/2012). Дополнително, Уставниот суд на Република Македонија во текот на 2012 година донесе три одлуки: Одлука на Уставен суд бр.202/2011 (Службен весник на Република Македонија бр.45/2012), Одлука на Уставен суд бр.130/2011 (Службен весник на Република Македонија бр.60/2012) и Одлука на Уставен суд бр.122/2011 (Службен весник на Република Македонија бр. 64/2012) со кои се укинуваат одредени членови од Законот за супервизија на осигурување со кои беше пропишано доставување на доказ дека против лицето не е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај како услов за добивање дозвола, согласност или лиценца за акционери, членови на органи на управување и надзор во друштво за осигурување, застапници во осигурување, осигурителни брокери и овластени актуари.

Задолжителното осигурување во сообраќајот е регулирано со **Законот за задолжително осигурување во сообраќајот**, кој предвидува поголема заштита на интересите на оштетените лица во сообраќајни незгоди преку зголемување на сумите на осигурување и нивно постепено (по однапред законски дефинирани фази) усогласување со сумите на осигурување усвоени со Директивите на Европската Унија, регулирање на роковите за пријавување и надомест на штети од страна на друштвата за осигурување, утврдување на правото на посредување (медијација), стриктно регулирање на надлежностите на Гарантниот фонд, промена на начинот на утврдување на тарифите на премии преку

формирање Комисија за осигурување од автомобилска одговорност, како и олеснување на прекуграничното давање осигурителни услуги преку воспоставување на т.н. овластен претставник за штети и воспоставување Служба за надомест на штети (последните две решенија ќе се актуализираат во моментот на стапување на Република Македонија во Европската Унија).

Во јануари 2012 година беше донесен Законот за исплата на пензии и пензиски надоместоци (Службен весник на РМ бр. 11/2012). Со овој закон се уредува начинот на исплата на пензии од задолжителното и доброволното капитално финансирано пензиско осигурување, при што им се дава можност на друштвата за осигурување кои вршат работи на осигурување во групата на осигурување на живот да вршат осигурување на анuitети на корисници на пензии од задолжителното и од доброволното капитално финансирано пензиско осигурување.

Во ноември 2012 година беше донесен Законот за доброволно здравствено осигурување (Службен весник на РМ бр. 145/2012). Донесувањето на Законот за доброволно здравствено осигурување имаше за цел поттикнување на развојот на здравственото осигурување во Република Македонија преку пренесување на трошоците за финансирање на дел од здравствените услуги, кои не се покриени со задолжителното здравствено осигурување, од граѓаните на друштвата за осигурување со цел да се овозможат услови за покривање здравствена заштита на граѓаните на Република Македонија. Со Законот за доброволно здравствено осигурување се уредува нов систем на доброволно здравствено осигурување со кој се дава законска можност и се отвора широко поле на делување на друштвата за осигурување за понуда на пакети на здравствени услуги кои не се опфатени со системот на задолжителното здравствено осигурување.

3. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА

А) ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Во текот на 2012 година на осигурителниот пазар во Р. Македонија функционираа 15 друштва за осигурување, од кои 4 друштва за осигурување работат на осигурување на живот, додека останатите 11 вршат работи на неживотно осигурување. Само едно друштво покрај работите на неживотно осигурување има дозвола да врши и работи на реосигурување (Табела бр.1).

Табела бр.1: Регистар на друштвата за осигурување

	Назив на друштво	Група на осигурување
1	АД за осигурување и реосигурување КЈУБИ МАКЕДОНИЈА ¹ Скопје	Неживотно осигурување и реосигурување
2	ТРИГЛАВ ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје	Неживотно осигурување
3	САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје	
4	АД за осигурување ЕВРОИНС Скопје	
5	АД за осигурување ВИНЕР – Виена Иншуренс Груп Скопје	
6	АД за осигурување ЕУРОЛИНК Скопје	
7	Друштво за осигурување ИНСИГ - МАКЕДОНИЈА АД Скопје	
8	Друштво за осигурување УНИКА АД Скопје	
9	Национална групација за осигурување ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИСА АД СКОПЈЕ	
10	Друштво за осигурување АЛБСИГ АД Скопје	
11	КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ АД- Друштво за неживотно осигурување	
12	КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ АД- Друштво за осигурување на живот	Осигурување на живот
13	ГРАВЕ осигурување АД Скопје	
14	АД за осигурување ВИНЕР Лајф- Виена Иншуренс Груп Скопје	
15	Друштво за осигурување УНИКА Лајф АД Скопје	

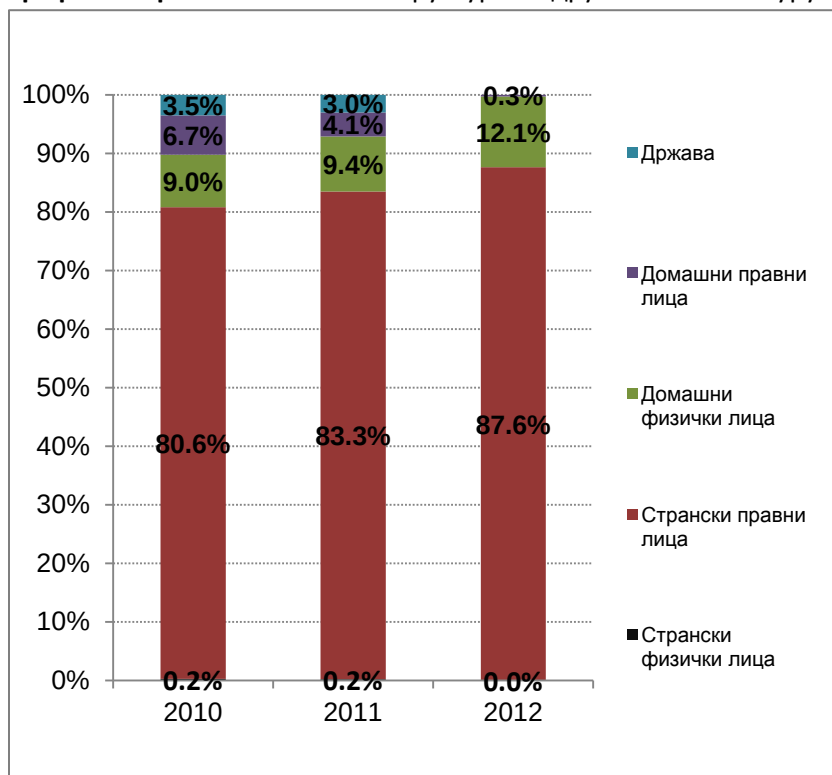
1. Сопственичка структура

Во текот на 2012 година не доаѓа до позначајна промена во структурата на сопственоста на друштвата за осигурување. Друштвата за осигурување се во доминантна сопственост на странски правни лица од финансиски сектор (87,6%), кои се делумно или целосно присутни во 14 од вкупно 15 друштва за осигурување на пазарот. При тоа, 9 друштва за осигурување се дел од осигурителни групации со седиште во земји членки на ЕУ, додека само едно друштво за осигурување е во целосна сопственост на домашни инвеститори.

¹ Од 2004 година друштвото не склучува нови договори за осигурување на живот и врши сервисирање на претходно склучените договори за осигурување на живот.

На графиконот бр.1 е прикажан преглед на сопственичката структура на друштвата за осигурување со состојба на 31.12.2012 година.

Графикон бр.1: Сопственичка структура на друштвата за осигурување

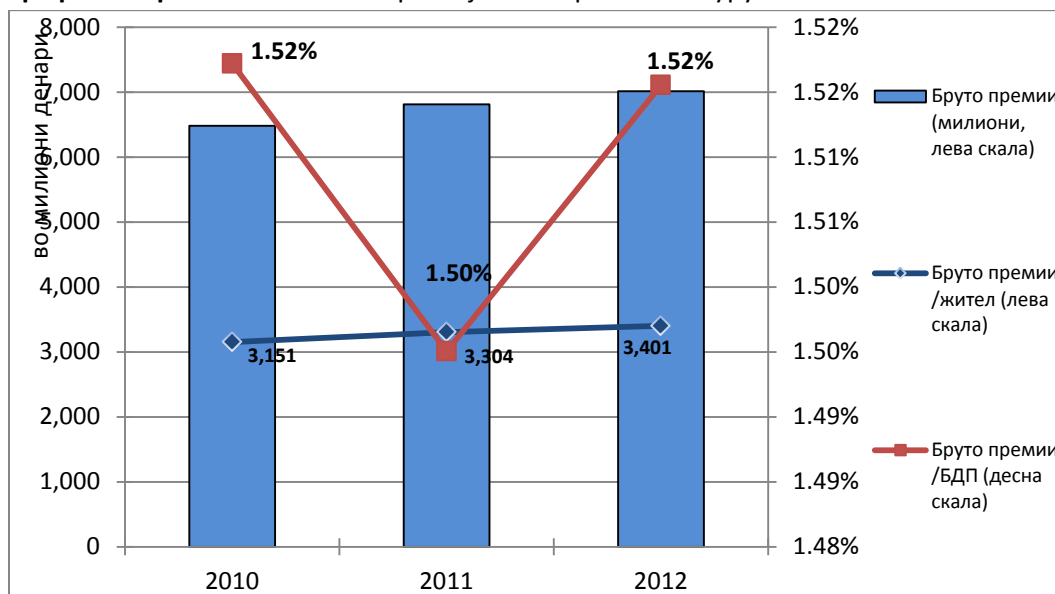
Извор: Квартални известувања, АСО

2. Степен на развиеност

Основни показатели со кои се мери степенот на развиеноста на пазарот на осигурување се степенот на густина и степенот на пенетрација². Податоците за нивото на пенетрација на осигурувањето во 2012 година покажуваат дека вкупната БПП во земјата учествува со 1,52 % во БДП, додека степенот на густина изнесува 3.401 денари по жител, што е на нивото на сродни групи земји во регионот. Промените на овие вредности се прикажани на графиконот бр.2.

²Степенот на густина се пресметува како однос на бруто полисираната премија и бројот на жители во земјата, а степенот на пенетрација како однос на бруто полисираната премија и бруто домашниот производ.

Графикон бр.2: Показатели на развој на пазарот на осигурување

Извор: Квартални известувања, АСО и Министерство за финансии на Р. Македонија

Осигурителниот сектор во Македонија се карактеризира со умерено конкурентен пазар. Херфиндал-индексот³, пресметан преку БПП, во 2012 година изнесува 951,07 (2011: 997,69). Сличен резултат покажува мерењето на индексот преку активата на друштвата за осигурување, кој се намали на 896,28 за 2012 година (2011: 1.078,08).

Анализирано по групи на осигурувања, посебно висока концентрација е присутна кај осигурувањето на живот, поради малиот број друштва во овој домен. Кај друштвата за осигурување на живот Херфиндал-индексот мерен според БПП изнесува 3.723,22 (2011: 4.094,61), додека, пак, мерен според активата на друштвата е 2.965,78 (2011: 3.074,66).

Кај неживотното осигурување е присутно постојано намалување на концентрацијата во умерена форма, што покажува и мерењето преку Херфиндал-индексот (по БПП), кое во 2012 година изнесува 1.104,32 (2011: 1.135,61), а кај активата изнесува 1.172,79 (2011: 1363,33).

Во продолжение следуваат табели каде се прикажани движењата на Херфиндал-индексот и показателот за концентрација на првите пет друштва за осигурување (CR5):

³Херфиндал-индексот се пресметува според формулата:

$$HI = \sum_{i=1}^n (S_i)^2$$

каде што S е учество на секое друштво за осигурување во вкупната актива (бруто полисирана премија) на осигурителниот сектор, а n е вкупниот број институции во соодветниот сегмент. Кога индексот се движи во интервал од 1.000 единици до 1.800 единици, нивото на концентрација на осигурителниот сектор се смета за прифатливо.

Табела бр. 2: Херфиндал-индекс и показател CR5 мерен според БПП

Бруто полисирана премија	2011		2012	
	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5
Вкупно	997,689	60,25%	951,07	57,58%
Неживот	1.135,615	65,00%	1.104.,32	62,95%
Живот	4.094,619	100,00%	3.723,22	100,00%

Извор: Квартални известувања, АСО

Табела бр. 3: Херфиндал-индекс и показател CR5 мерен според активата на друштвата за осигурување

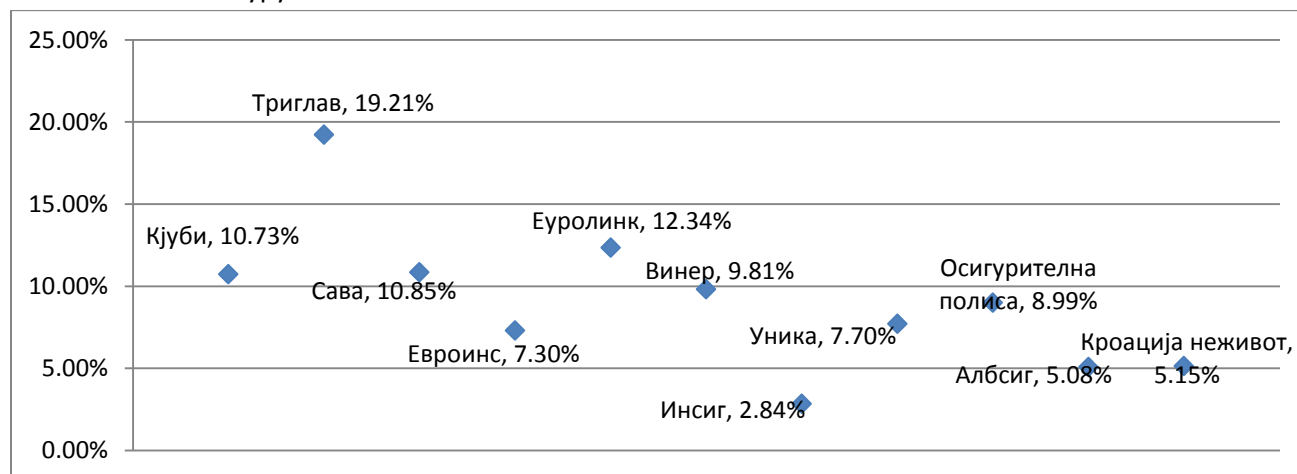
Актива	2011		2012	
	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5
Вкупно	1.078,079	60,41%	896,28	54,97%
Неживот	1.363,325	69,73%	1.172,79	66,06%
Живот	3.074,657	100,00%	2.965,78	100,00%

Извор: Биланс на состојба на осигурителниот сектор

Во насока на намалување на пазарната концентрација кај друштвата за неживотно осигурување сведочи и показателот CR5, измерен преку учеството во БПП, кој во 2012 бележи намалување и изнесува 62,95% (2011: 65,00%).

На крајот на 2012 година, во доменот на пазарната концентрација, 4 друштвата за осигурување го преминуваат прагот на учество со над 10% во вкупната БПП. Притоа, учеството на пазарните лидери е следно: Триглав со 19,21% (2011: 19,68%), Еуролинк со 12,34% (2011: 12,25%), Сава со 10,85% (2011: 12,23%) и Кјуби со 10,73% (2011: 11,79%). Притоа, на осигурителниот пазар во Македонија ниту едно друштво не го поминува прагот од над 20% учество на пазарот (Графикон бр.3).

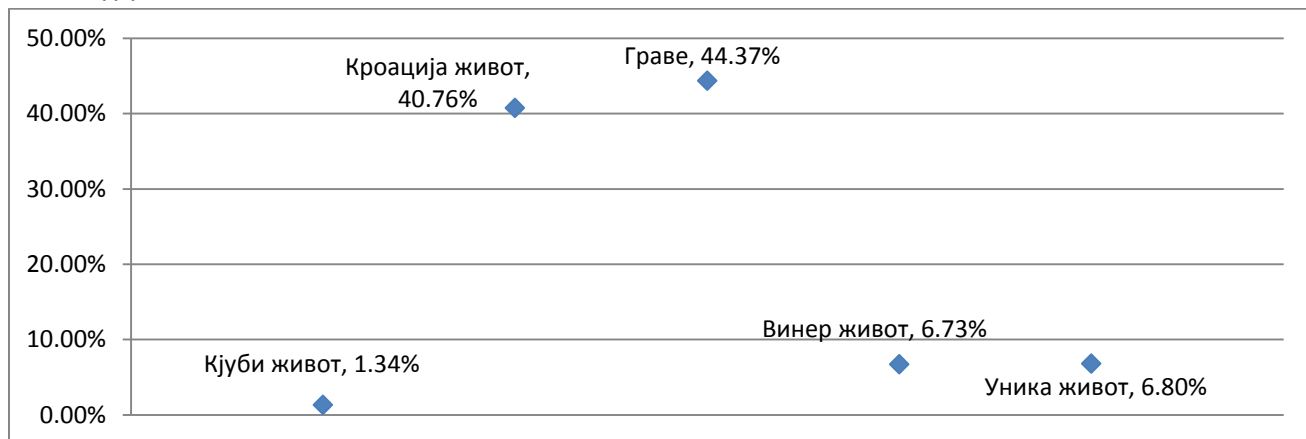
Графикон бр.3: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2012 година, во групата на неживотно осигурување

Извор: Квартални известувања, АСО

Во групата на осигурување на живот доминантно учество имаат две друштва за осигурување, Граве со 44,37% (2011: 49,17%) и Кроација живот со 40,76% (2011: 40,44%). Малото пазарно учество на Винер живот и Уника живот се должи на нивното релативно кратко присуство на пазарот од 2011 година. Кјуби, пак, не склучува нови договори за осигурување на живот од 2004 година (Графикон бр.4).

Графикон бр.4: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2012 година, во групата на осигурување на живот

Извор: Квартални известувања, АСО

3. Бруто полисирана премија

Бруто полисираната премија во осигурувањето и реосигурувањето кај друштвата за неживотно осигурување ги вклучува сите износи на премија кои се договорени (полисирани) во тековниот пресметковен период, без разлика дали истите во целост или делумно се однесуваат на наредниот период, додека кај осигурувањето на живот вкупната полисирана премија ги вклучува сите премии платени до крајот на пресметковниот период.

Согласно податоците добиени од страна на друштвата за осигурување при редовното известување на АСО, согласно членот 104 од Законот за супервизија на осигурување, во 2012 година е остварена БПП од 7,01 милијарди денари, што претставува пораст од 3,02% во однос на БПП остварена во текот на 2011 година (Табела бр.4).

Табела бр.4: Бруто полисирана премија по класи на осигурување (илјади денари)

Класа на осигурување	БРУТО ПОЛИСИРНА ПРЕМИЈА (БПП)		ДИНАМИКА	УЧЕСТВО ВО ВКУПНАТА БПП	
	2011	2012		2011	2012
01. Осигурување од незгода	542.270	519.418	-4,21%	7,96%	7,41%
02. Здравствено осигурување	6.618	2.403	-63,69%	0,10%	0,03%
03. Осигурување на моторни возила - каско	781.924	761.712	-2,58%	11,48%	10,86%
05. Осигурување на воздухоплови - каско	102.956	73.678	-28,44%	1,51%	1,05%
06. Осигурување на пловни објекти - каско	359	672	87,19%	0,01%	0,01%

07. Осигурување на стока во превоз- карго	78.441	79.833	1,77%	1,15%	1,14%
08. Осигурување на имот од пожар	478.264	611.921	27,95%	7,02%	8,72%
09. Останати осигурувања на имоти	768.211	781.166	1,69%	11,28%	11,14%
10. Осигурување од автомобилска одговорност	3.264.963	3.276.874	0,36%	47,96%	46,72%
11. Осигурување од одговорност од употреба на воздухоплови	24.454	10.762	-55,99%	0,36%	0,15%
12. Осигурување од одговорност од употреба на пловни објекти	1.629	1.676	2,89%	0,02%	0,02%
13. Останати осигурувања од одговорност	114.243	140.316	22,82%	1,68%	2,00%
15. Осигурување на гаранции	195	908	365,64%	0,00%	0,01%
16. Осигурување од финансиски загуби	3.554	11.909	235,09%	0,05%	0,17%
17. Осигурување од правна заштита	1	3	200,00%	0,00%	0,00%
18. Осигурување на туристичка помош	143.189	142.237	-0,66%	2,10%	2,03%
19. Осигурување на живот	496.995	598.134	20,35%	7,30%	8,53%
ВКУПНО	6.808.264	7.013.622	3,02%	100,00%	100,00%
ВКУПНО НЕЖИВОТ	6.311.269	6.415.488	1,65%	92,70%	91,47%
ВКУПНО ЖИВОТ	496.995	598.134	20,35%	7,30%	8,53%

Извор: Квартални известувања, АСО

Позитивниот тренд е присутен кај двете групи на осигурување, со тоа што во групата на неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 6,41 милијарди денари (2011: 6,31 милијарди денари), или истата изнесува 91,47% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, што претставува пораст од 1,65% во однос на истиот период од минатата година.

Во групата на осигурување на живот е остварена БПП во износ од 598,13 милиони денари (2011: 496,99 милиони денари), што претставува пораст од 20,35%. Овој значаен пораст се должи на зголемената понуда на осигурување на живот во земјата, сè поголемата информираност на граѓаните за придобивките на ова осигурување, како и на макроекономската стабилност во земјата, при што се очекува понатамошен развој на оваа група на осигурување.

Во табелата бр.5 е прикажан индексот на годишни промени на БПП во периодот 2006-2012 година, и тоа одделно за осигурување на живот, неживотно осигурување и вкупно. Од табелата се гледа дека трендот на промени кај вкупното осигурување е во корелација со трендот кај неживот, како доминантен дел во осигурувањето.

Табела бр.5: Индекс на промени на бруто полисираната премија

	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011
Вкупна БПП	106,66%	111,93%	105,36%	96,28%	104,83%	105,05%	103,02%
Неживот	106,32%	111,20%	103,85%	95,56%	104,17%	103,01%	101,65%
Живот	124,90%	147,98%	155,76%	112,80%	117,85%	140,19%	120,35%

Извор: Годишни сметки на друштвата за осигурување

Износот на реосигурување остварен во земјата во 2012 година изнесува 5,48 милиони денари (2011: 2,19 милиони денари), и истиот е реализиран во Кјуби Македонија, како единствено друштво за реосигурување на пазарот во Република Македонија.

Поединечно, во споредба со 2011 година, зголемување кај БПП имаше кај 8 од 11 друштва за неживотно осигурување што работела во 2011 година (Табела бр.6).

Табела бр.6: Бруто полисирана премија по друштва за неживотно осигурување (илјади денари)

БР.	ДРУШТВО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	ПОЛИСИРНА ПРЕМИЈА (БПП)		ДИНАМИКА	УЧЕСТВО ВО ВКУПНАТА БПП	
		2011	2012		2011	2012
1	ТРИГЛАВ	1.242.059	1.232.665	-0,76%	19,68%	19,21%
2	ЕУРОЛИНК	772.888	791.803	2,45%	12,25%	12,34%
3	САВА	771.727	695.937	-9,82%	12,23%	10,85%
4	КЈУБИ	744.381	688.603	-7,49%	11,79%	10,73%
5	ВИНЕР	530.588	629.351	18,61%	8,41%	9,81%
6	ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИСА	571.218	576.847	0,99%	9,05%	8,99%
7	УНИКА	465.729	493.823	6,03%	7,38%	7,70%
8	ЕВРОИНС	455.944	468.032	2,65%	7,22%	7,30%
9	КРОАЦИА НЕЖИВОТ	254.325	330.129	29,81%	4,03%	5,15%
10	АЛБСИГ	322.525	326.151	1,12%	5,11%	5,08%
11	ИНСИГ	179.885	182.147	1,26%	2,85%	2,84%
	ВКУПНО НЕЖИВОТ	6.311.269	6.415.488	1,65%	100,00%	100,00%

Извор: Квартални известувања, АСО

Кај друштвата за осигурување на живот, зголемување кај БПП имаше кај сите друштва освен кај Кјуби живот кое не склучува нови договори за осигурување на живот и врши сервисирање на претходно склучените договори за осигурување на живот (Табела бр.7).

Табела бр.7: Бруто полисирана премија по друштва за осигурување на живот (илјади денари)

БР.	ДРУШТВО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	ПОЛИСИРНА ПРЕМИЈА (БПП)		ДИНАМИКА	УЧЕСТВО ВО ВКУПНАТА БПП	
		2011	2012		2011	2012
1	ГРАВЕ	244.371	265.377	8,60%	49,17%	44,37%
2	КРОАЦИА ЖИВОТ	200.985	243.800	21,30%	40,44%	40,76%
3	УНИКА ЖИВОТ	13.461	40.692	202,30%	2,71%	6,80%
4	ВИНЕР ЖИВОТ	26.725	40.249	50,60%	5,38%	6,73%
5	КЈУБИ ЖИВОТ	11.453	8.016	-30,01%	2,30%	1,34%
	ВКУПНО ЖИВОТ	496.995	598.134	20,35%	100,00%	100,00%

Извор: Квартални известувања, АСО

Еден од најсоодветните показатели за обемот на извршените работи на друштвата за осигурување е анализата на обемот на извршените работи по различните класи на осигурување. На тој начин, преку податоците за БПП по класи на осигурување, дополнително е прикажана пазарната структура на сите друштва за осигурување во 2012 година (Табела бр. 8).

Табела бр.8: Бруто полисирана премија за периодот 01.01.2012- 31.12.2012

000 денари

Класа на осигурување	Неживотно осигурување											Неживот вкупно
	Кјуби	Триглав	Сава	Евроинс	Еуролинк	Винер	Инсиг	Уника	Осиг. Полиса	Албсиг	Кроација	
01. Незгода	86.993	100.082	35.796	27.882	91.561	62.352	10.703	20.887	39.724	11.124	32.314	519.418
02. Здравствено	0	0	1.644	0	0	199	0	0	560	0	0	2.403
03. Каско моторни возила	96.416	194.229	90.728	48.508	94.924	64.042	5.521	41.246	69.046	13.137	43.915	761.712
05. Каско воздухоплови	0	58.767	0	0	2.979	11.822	0	0	0	0	110	73.678
06. Каско пловни објекти	128	130	0	0	176	136	0	0	49	0	53	672
07. Карго	32.786	26.516	4.824	4.056	2.624	4.474	0	2.408	1.490	124	531	79.833
08. Имот од пожар и др.опасн.	89.557	178.604	107.002	31.958	104.461	20.455	1.442	32.301	25.835	8.057	12.249	611.921
09. Имот останато	139.807	162.391	101.917	15.711	177.522	115.883	1.560	19.604	18.922	992	26.857	781.166
10. АО (вкупно)	211.686	458.665	307.027	322.004	256.543	326.574	157.858	355.182	395.462	282.937	202.936	3,276,874
11. Одговорност воздухоплови	0	771	7.474	0	1.308	1.093	0	0	99	0	17	10.762
12. Одговорност пловни објекти	254	145	321	8	263	180	0	9	422	0	74	1.676
13. Општа одговорност	16.719	26.861	16.041	7.269	39.929	8.441	192	8.369	11.651	644	4.200	140.316
15. Гаранции	105	0	12	0	0	0	0	0	791	0	0	908
16. Финансиски загуби	2.734	5.523	3.652	0	0	0	0	0	0	0	0	11.909
17. Правна заштита	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
18. Туристичка помош	11.418	19.981	19.499	10.636	19.513	13.700	4.871	13.817	12.796	9.136	6.870	142.237
ВКУПНО	688.603	1.232.665	695.937	468.032	791.803	629.351	182.147	493.823	576.847	326.151	330.129	6.415.488

Класа на осигурување	Осигурување на живот					
	Кјуби	Кроација	Граве	Винер	Уника	Живот вкупно
19. Живот	8.016	243.800	265.377	40.249	40.692	598.134
ВКУПНО	8.016	243.800	265.377	40.249	40.692	598.134

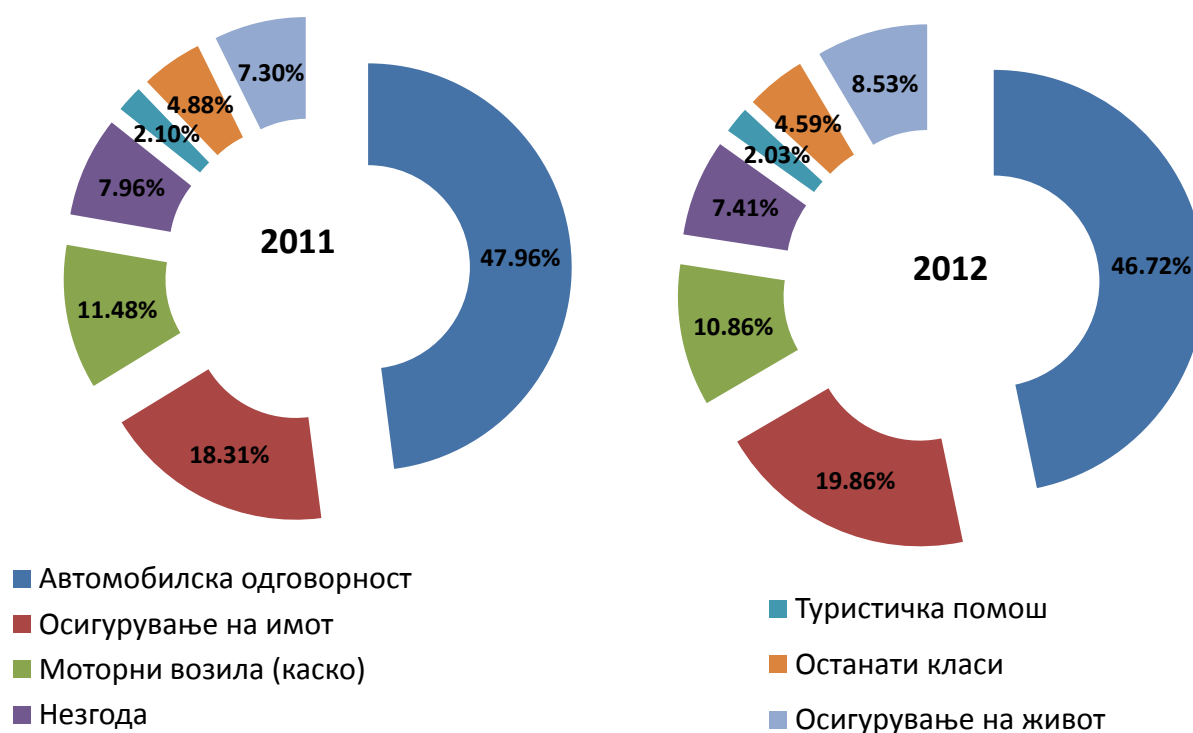
Вкупно: 7.013.622

Извор: Квартално известување согласно Член 104 од Законот за супервизија на осигурување

4. Структура на учество

Во вкупната бруто полисирана премија најзначајно учество има осигурувањето кај моторните возила со 57,58% (2011: 59,44%), при што осигурувањето од автомобилска одговорност (АО) учествува со 46,72% (2011: 47,96%), а доброволното осигурување на моторни возила (каска) со 10,86% (2011: 11,48%). Потоа, следува осигурувањето на имот (од пожар, природни непогоди, кражби и други ризици) со 19,86% (2011: 18,31%), и осигурувањето од последици на несреќен случај (незгода) со учество од 7,41% (2011: 7,96%). Исто така, и осигурувањето на живот зазема значајно место со 8,53% учество (2011: 7,30%). Структурата по класи, како и споредбата со 2011 година, е претставена на графиконот бр. 5.

Графикон бр.5: Структура на бруто полисирана премија по класи на осигурување

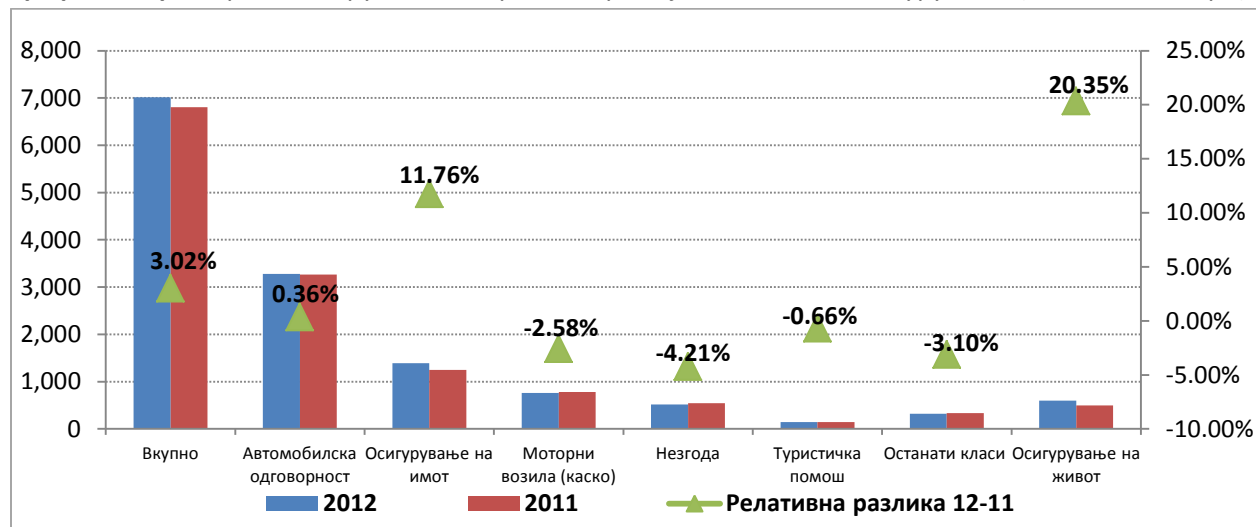
Извор: Квартални известувања, АСО

Благ пораст на БПП од 0,36% во однос на 2011 година е забележан во класата за осигурување од автоодговорност во износ од 3,27 милијарди (2010: 3,26 милијарди денари). Кај осигурувањето на моторни возила - каска, каде имаме пад на БПП од 2,58% во однос на 2011, бројот на склучените договори паднал за 8,27%. Овие трендови се должат на падот на продажбата на нови возила во 2012 година во споредба со претходната година.

Како втора позначајна класа во структурата на БПП е осигурувањето на имот. Кај оваа класа на осигурување се забележува пораст на БПП од 11,76% во споредба со 2011 година. Овој резултат се должи на имотните осигурувања на производните капацитети на green filed инвестициите, инвестициите во инфраструктурата, како и сè поголемата информираност кај домаќинствата, надополнета со поиновативни понуди од друштвата за осигурување.

Посебно внимание заслужува порастот на осигурувањето на живот кое изнесува 20,35% во споредба со 2011 година (2011: 40,19%; 2010: 17,85%; 2009: 12,80%) (Графикон бр.6)

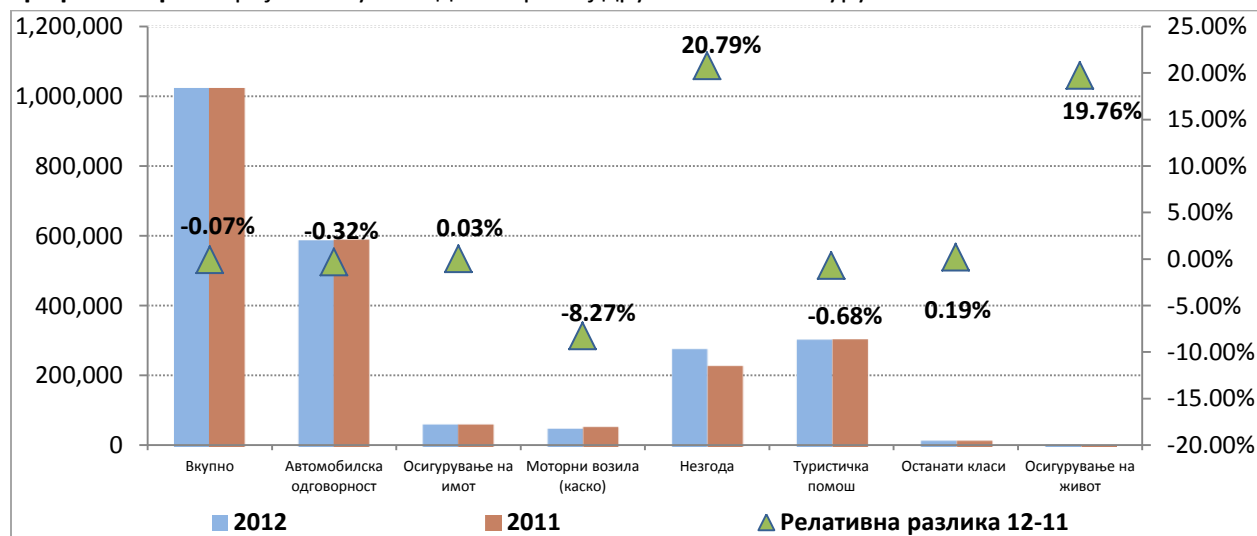
Графикон бр.6: Тренд на бруто полисираната премија по класи на осигурување (милиони денари)

Извор: Квартални известувања, АСО

Во текот на 2012 година друштвата за осигурување издаде 1.023.983 полиси за осигурување, што претставува намалување на бројот на склучени договори за 0,07% (2011: 1.024.708 полиси). Од вкупно издадени полиси, 6.971 се полиси за осигурување на живот, што претставува пораст од 19,76% во споредба со 2011 година (2011: 5.821 полиси). 1.017.012 или 99,32% од вкупно издадените полиси се полиси во рамките на неживотно осигурување, што претставува пад за 0,18% во однос на бројот на полисите издадени во 2011 година. Промената на бројот на склучени договори по класи на осигурување е претставена на Графикон бр.7.

Графикон бр. 7: Број на склучени договори кај друштвата за осигурување

Извор: Квартални известувања, АСО

Друштвата за осигурување во текот на 2012 година исплатиле бруто-износ на штети од 3,01 милијарди денари. Во споредба со 2012 година бруто-износот на исплатени штети е поголем за 0,25% (Табела бр. 9).

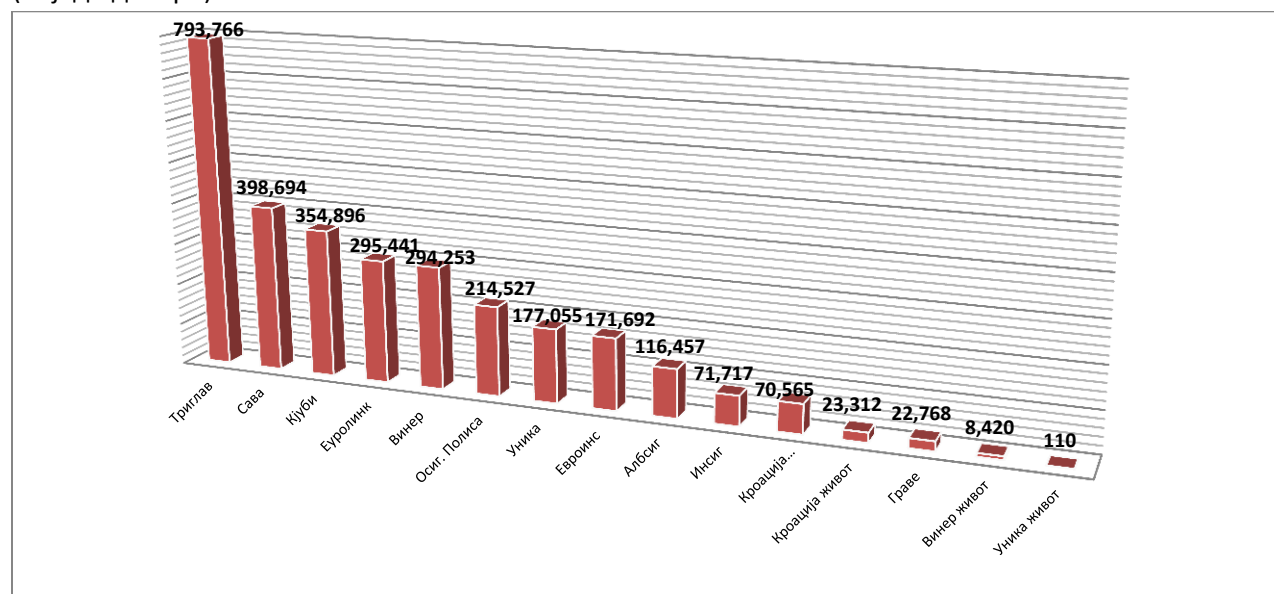
Табела бр.9: Бруто исплатени штети по класи на осигурување (илјади денари)

Класи на осигурување	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Осигурување на имот	365.351	443.382	459.407	476.584	488.248	587.355
Осигурување на моторни возила-каско	410.669	489.178	529.979	539.443	532.569	500.565
Осигурување од незгода	335.611	384.564	354.233	364.772	360.602	366.079
Осигурување од автомобилска одговорност	1.573.497	1.697.244	1.491.083	1.504.818	1.487.067	1.405.306
Осигурување на туристичка помош	9.922	14.146	15.372	28.102	37.486	28.689
Останати осигурувања - неживот	34.933	49.292	14.728	21.401	20.131	33.619
Осигурување на живот	135.572	104.535	97.448	53.253	80.066	92.060
Вкупно	2.865.555	3.182.341	2.962.250	2.988.373	3.006.170	3.013.673

Извор: Квартални известувања, АСО

На графиконот бр.8 е прикажано поединечното учество на друштвата за осигурување во вкупниот износ на бруто исплатени штети за 2012 година.

Графикон бр.8: Учество на друштвата за осигурување во бруто исплатените штети во 2012 година (илјади денари)

Извор: Квартални известувања, АСО

5. Број на вработени во друштвата за осигурување

Прегледот на бројот на вработени во рамките на друштвата за осигурување е прикажан во табелата бр.10.

Табела бр. 10: Број на вработени во друштвата за осигурување

Година	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Број на вработени	970	1.057	1.262	1.283	1.356	1.423	1.460

Извор: Квартални известувања, АСО

Како што може да се забележи од табелата, бројот на вработени во друштвата за осигурување бележи тренд на пораст, што претставува еден од показателите за развој на осигурителниот сектор во Република Македонија. Овој тренд се должи пред сè на појавувањето на нови друштва за осигурување на пазарот и на зголемената деловна активност на постоечките друштва.

6. Средства и извори на средства

6.1. Структура на средства

Вредноста на средствата на друштвата за осигурување на 31.12.2012 година изнесува 13,06 милијарди денари и е поголема за 1,15% во однос на вкупните средства кај друштвата за осигурување во 2011 година, со што продолжува позитивниот тренд на пораст присутен и во претходната година. Во структурата на средствата се забележуваат позитивни промени, при што поголемо е релативното учество од 71,66% (2011: 66,43%) на вложувањата во вкупните средства, во однос на побарувањата кои учествуваат со 17,02% (2011: 22,46%) како резултат на преземените супервизорски мерки. (Табела бр.11).

Табела бр.11: Структура на средствата на друштвата за осигурување (во денари)

	31.12.2011	Учество	31.12.2012	Учество	Индекс
Нематеријални средства	44.747.388	0,35%	64.874.297	0,50%	144,98%
Вложувања	8.580.892.879	66,43%	9.363.209.823	71,66%	109,12%
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	537.247.897	4,16%	721.809.678	5,52%	134,35%
Одложени и тековни даночни средства	27.682.150	0,21%	10.826.606	0,08%	39,11%
Побарувања	2.901.960.392	22,46%	2.223.349.476	17,02%	76,62%
Останати средства	492.139.589	3,81%	380.613.050	2,91%	77,34%
Активни временски разграничувања	333.185.333	2,58%	302.225.314	2,31%	90,71%
ВКУПНО СРЕДСТВА	12.917.855.626	100,00%	13.066.908.245	100,00%	101,15%

Извор: Биланс на состојба на друштвата за осигурување, АСО

Доминантен дел на вкупните средства во осигурителниот сектор ги сочинуваат средствата на друштвата за неживотно осигурување, меѓутоа, сè поприсутен е трендот на зголемување на учеството на средствата на друштвата за осигурување на живот, кое во 2012 изнесува 16,79% (2011: 13,38%) од вкупните средства на друштвата за осигурување.

Најзначајно учество во вкупните вложувања земаат останатите финансиски вложувања со 82,97%, и истите бележат пораст од 12,40% во споредба со претходната година. Во групата на останати финансиски вложувања влегуваат: депозити, заеми и останати пласмани кои учествуваат со 47,95%, финансиски вложувања расположливи за продажба 27,87%, финансиски вложувања кои се чуваат до достасување 23,58% и финансиски вложувања за тргување со учество од 0,59%.

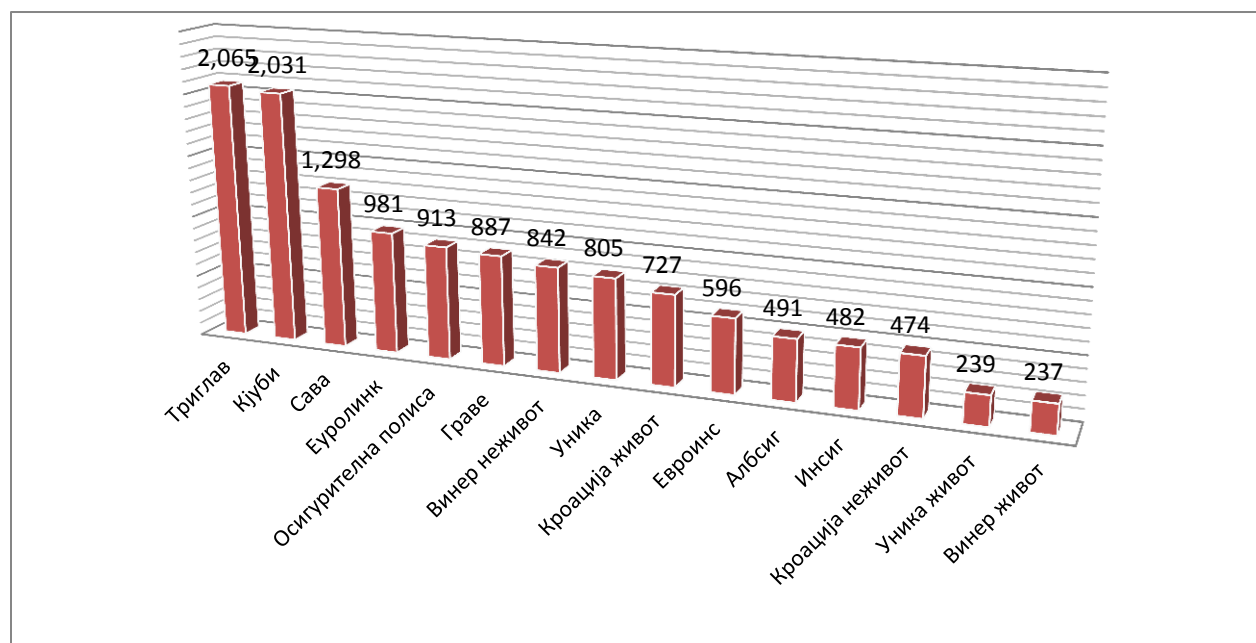
Во вкупните вложувања влегуваат и финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружни друштва и заеднички контролирани ентитети кои учествуваат со 1,99% во вкупните вложувања и истите бележат пад од 25,71%. Исто така, дел од вкупните вложувања се и земјиштето, градежните објекти и останатите материјални средства кои учествуваат со 15,04% во вкупните вложувања, и притоа бележат пад од 0,70% во однос на 2011 година.

Во структурата на вкупните побарувања, побарувањата од непосредни работи на осигурување учествуваат со 80,83% (во износ од 1.797 милиони денари) и бележат пад од 10,51% во однос на 2011 година. Значајното намалување на побарувањата од непосредни работи на осигурување пред сè се должи на стапувањето на сила на Правилникот за вреднување на ставките од Билансот на состојба („Службен весник на Република Македонија“ бр. 169/10) со примена од 1.1.2011 година. Според Правилникот друштвата за осигурување се должни да прават класификација на побарувањата во различни категории согласно деновите на доцнење на наплатата, при што треба да применат пропишани проценти на исправка на вредност.

Побарувањата од работите на соосигурување и реосигурување изнесуваат 36 милиони денари (1,63% од вкупните побарувања) и бележат намалување за 88,58% во однос на 2011 година. Останатите побарувања изнесуваат 390 милиони денари (17,54% од вкупните побарувања) и бележат пад од 32,26% во однос на состојбата од 575 милиони денари во 2011 година.

Структурата на учеството на друштвата за осигурување во вкупните средства на осигурителниот сектор е прикажана на графиконот бр.9.

Графикон бр. 9: Структура на учество на друштвата за осигурување во вкупните средства на осигурителниот сектор во 2012 година (во милиони денари)

Извор:Биланс на состојба на друштвата за осигурување, АСО

6.2. Структура на извори на средства

Во вкупните извори на средства на друштвата за осигурување во 2012 година се забележува позитивен тренд, изразен како пораст кај бруто техничките резерви со релативно учество од 53,82% (2011: 50,82%), при истовремено намалување на обврските со релативно учество од 9,20% (2011: 12,23%). Капиталот и резервите се во речиси непроменет апсолутен износ (Табела бр. 12).

Табела бр.12: Структура на извори на средства на друштвата за осигурување (во денари)

	31.12.2011	Учество	31.12.2012	Учество	Индекс
Капитал и резерви	4.663.127.007	36,10%	4.663.516.691	35,69%	100,01%
Бруто технички резерви	6.517.318.169	50,45%	7.032.540.700	53,82%	107,91%
Останати резерви	10.401.273	0,08%	16.359.111	0,13%	157,28%
Одложени и тековни даночни обврски	7.363.454	0,06%	23.482.510	0,18%	318,91%
Обврски кои произлегуваат од депозити на друштвата за осигурување за реосигурување кај цеденти, по основ на реосигурување	624.382	0,00%	634.466	0,00%	101,62%
Обврски	1.580.215.280	12,23%	1.202.305.604	9,20%	76,08%
Пасивни временски разграничувања	138.806.062	1,07%	128.069.163	0,98%	92,26%
ВКУПНО ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА	12.917.855.626	100,00%	13.066.908.245	100,00%	101,15%

Извор: Биланс на состојба на друштвата за осигурување, АСО

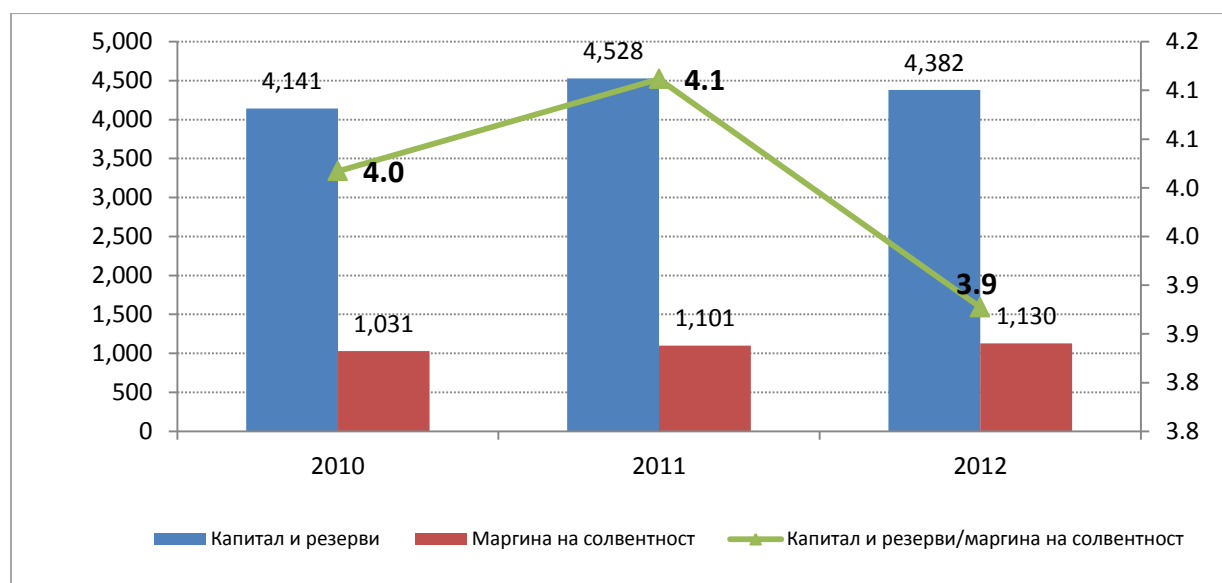
7. Капитал и потребно ниво на маргина на солвентност

Согласно член 75 и 76 од Законот за супервизија на осигурување, друштвата треба да ја одржуваат вредноста на капиталот барем во висина на потребното ниво на маргината на солвентност. Според доставените податоци до Агенцијата, на крајот на 2012 година вкупно пресметаниот капитал на друштвата за осигурување⁴ изнесува 4,4 милијарди денари, што претставува пад од 3,23% во однос на 2011 година. Анализирано по групи на осигурување, капиталот на друштвата за неживотно осигурување изнесува 3,56 милијарди денари и неговото учество во вкупната пасива кај овие друштва изнесува 34,86%. Друштвата за осигурување на живот располагаат со вкупен капитал од 819 милиони денари, што претставува 39,82% од вкупната пасива на овие друштва.

Маргината на солвентност, како главен индикатор за процена на стабилноста на осигурителниот сектор, изнесува 1,13 милијарди денари (кај неживотното осигурување 1,05 милијарди денари, а кај осигурувањето на живот 82 милиони денари), со што капиталот на осигурителниот сектор е за 3,9 пати над нивото на маргината на солвентност.

Движењето на капиталот и потребната маргина на солвентност кај друштвата за осигурување се прикажани на графикон бр. 10.

Графикон бр. 10: Движење на капиталот и маргината на солвентност кај друштвата за осигурување (во милиони денари)

Извор: Квартални известувања, АСО

⁴ Правилник за видовите и описот на ставки што ќе се земат предвид при пресметка на капиталот на друштвото за осигурување и/или реосигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/2011 и 64/2011”)

8. Технички резерви

Техничките резерви (брuto) се зголемија за 6,84% во однос на 2011 година и имаат најголемо учество во структурата на пасивата на друштвата за осигурување.

Вкупниот износ на технички резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на неживотно осигурување на крајот на 2012 година изнесува 5,82 милијарди денари, или бележи 2,49% пораст во однос на претходната година, додека, пак, вкупниот износ на технички резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на осигурување во групата на живот изнесува 1,21 милијарди денари, што претставува пораст од 34,36% во однос на претходната година (Табела бр.13). Еден од факторите кои придонесоа за зголемување на техничките резерви претставува примената на Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 169/10, 41/11), со кој се овозможува примена на конзистентност во извршените актуарски пресметки на технички резерви.

Табела бр.13: Структура на технички резерви (илјади денари)

Структура на технички резерви	Неживот			Живот			Вкупно		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Резерви за преносни премии	2.276.395	2.590.880	2.748.422	87.926	17.518	19.940	2.364.321	2.608.398	2.768.362
Резерви за бонуси и попусти	2.500	52.153	32.164	0	12.777	23.044	2.500	64.930	55.208
Резерви за штети	2.593.688	3.035.757	3.043.486	6.607	17.412	22.883	2.600.295	3.053.169	3.066.369
Математичка резерва	0	0	0	541.520	851.735	1.142.611	541.520	851.735	1.142.611
Други технички резерви	4.238	3.820	0	0	0	0	4.238	3.820	0
Вкупно	4.876.821	5.682.610	5.824.072	636.053	899.442	1.208.478	5.512.874	6.582.052	7.032.550

Извор: Квартални известувања, АСО

9. Средства кои ги покриваат техничките резерви

Средствата кои ги покриваат техничките резерви се оние средства на друштвото за осигурување кои служат за покривање на идните обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување, како и можните загуби во однос на оние ризици поврзани со вршење на работи на осигурување за кои друштвото за осигурување е должно да издвои средства за покривање на нето технички резерви. Друштвото за осигурување е должно да вложува средства во висина барем еднаква на вредноста на техничките резерви - нето од реосигурување, согласно одредбите од Законот за супервизија на осигурување и согласно Правилникот за видови и карактеристики на средствата кои ги покриваат техничките резерви и средствата кои ја покриваат математичката резерва, како и детално пласирање и ограничување на тие вложувања и нивно вреднување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/11).

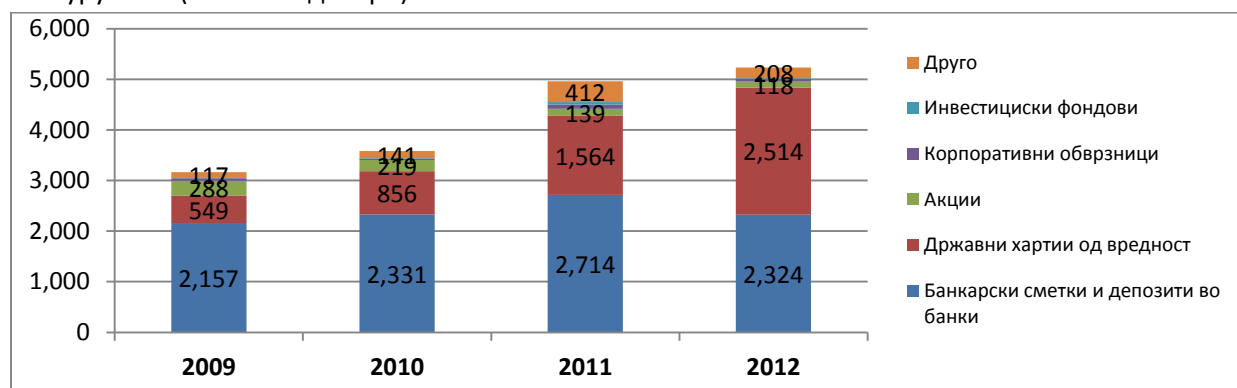
Вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување, на крајот на 2012 година изнесуваа 5,23 милијарди денари и покриваа 102,31% од вкупните нето технички резерви. Во деловната 2012 година се забележа значително подобрување во овој сегмент бидејќи во претходните неколку години друштвата за неживотно осигурување не

го исполнуваа потребниот минимум за покривање на техничките резерви (2011:96,26%, 2010: 75,72%, 2009: 71.41%). Ваквиот подобрен резултат пред сè се должи на спроведените супервизорски мерки.

Кај друштвата коишто работат осигурување на живот, вложувањата на средствата од техничките резерви изнесуваа 1,25 милијарди денари и имаа покриеност на нето техничките резерви од 104,98%, со што се одржува трендот од 2011 година кога покриеноста беше 104,01% (2010: 104,81%).

Во 2012 година, друштвата за неживотно осигурување најголем дел од средствата коишто ги покриваат техничките резерви ги пласираа во хартии од вредност издадени од РМ (48,04%), банки (44,41%), акции (2,26%), корпоративни обврзници (1,10%), инвестициони фондови (0,22%) и во други финансиски инструменти (3,98%). Износите и структурата на вложувањата се прикажани во графикон бр. 11.

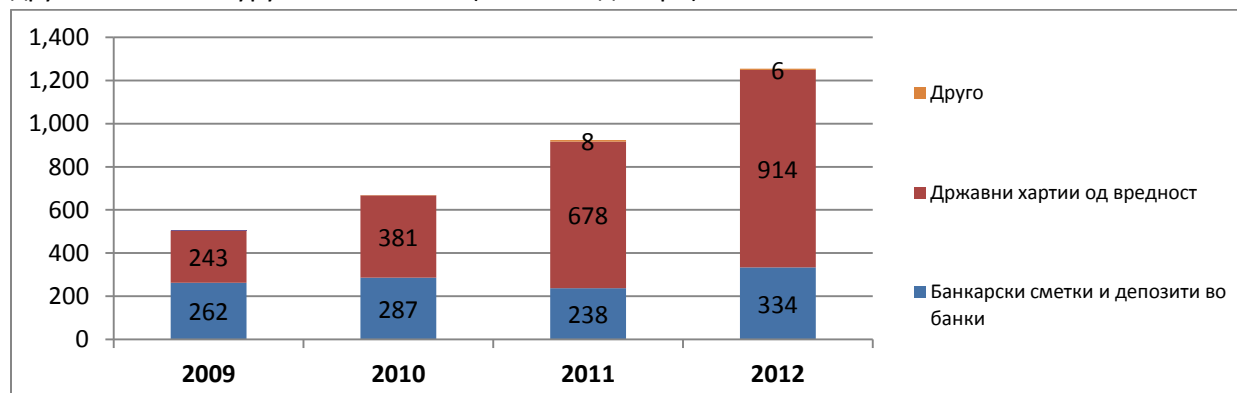
Графикон бр. 11: Средства што ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување (милиони денари)

Извор: Квартални известувања, АСО

Друштвата за осигурување на живот најголем дел од средствата коишто ја покриваат математичката резерва и другите технички резерви ги пласираа во хартии од вредност издадени од РМ (72,87%), банки (26,62%), и во други финансиски инструменти (0,51%). Износите и структурата на вложувањата се прикажани во графикон бр. 12.

Графикон бр. 12: Средства што ги покриваат техничките резерви и математичката резерва кај друштвата за осигурување на живот (милиони денари)

Извор: Квартални известувања, АСО

10. Финансиски резултат од работењето

Во текот на 2012 година, осигурителниот сектор оствари загуба во износ од 133 милиони денари. Кај друштвата за неживотно осигурување, загуба во износ од 243 милиони денари прикажаа четири друштва, а останатите седум друштва остварија добивка во износ од 179 милиони денари.

Кај друштвата за осигурување на живот, друштвата остварија добивка по оданочување во износ од 69 милиони денари, и тоа две друштва остварија добивка од 40 милиони денари, а преостанатите две друштва прикажаа загуба во износ од 109 милиони денари.

Ниското ниво на профитабилност на друштвата кои прикажале добивка по оданочување, како и на прикажаната загуба на двете друштва за неживотно осигурување, се должи пред сè на зголемениот трошок кој произлегува од вредносното усогласување на побарувањата по основ на премија за осигурување, но и како резултат на зголемените технички резерви.

Техничкиот резултат⁵ е на негативно ниво од 410,6 милиони денари (2011: - 451,8 милиони денари), и притоа три друштва за неживотно осигурување прикажаа позитивен технички резултат, а останатите друштва имаа негативен технички резултат.

Анализирано по групи на осигурување, кај неживотното осигурување техничкиот резултат изнесува -314,7 милиони денари (2011: -392,7 милиони денари). Додека, пак, техничкиот резултат кај осигурувањето на живот изнесува -95 милиони денари (2010: 59,1 милиони денари) (Табела бр.14).

Табела бр.14: Структура на финансискиот резултат – технички и нетехнички (денари)

	2010	2011	2012
Технички резултат – живот	32.541.768	-59.086.288	-95.924.165
Технички резултат – неживот	-243.071.913	-392.773.035	-314.689.559
Технички резултат – вкупно	-210.530.145	-451.859.323	-410.613.724
Нетехнички резултат	312.658.115	394.620.316	306.262.051
Добивка/загуба од редовното работење пред оданочување	102.127.970	-57.238.407	-104.351.674

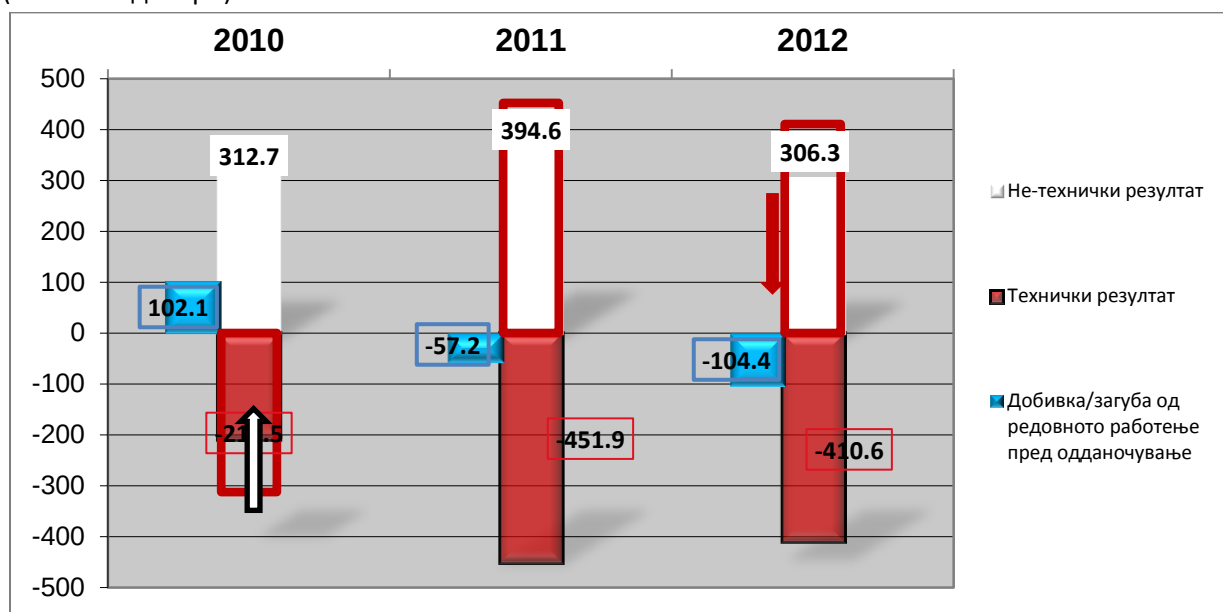
Извор: Годишни сметки на друштвата за осигурување, АСО

На графиконот бр.13 е прикажано влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат во создавањето на финансискиот резултат кај осигурителниот сектор. Во овој случај, за целите на анализата, е избрана категоријата добивка од редовното работење пред оданочување (ЕБИТ), за да се изолираат различните ефекти на влијанието на оданочувањето, со цел попрецизно утврдување

⁵Техничкиот резултат од работењето на друштвата за осигурување претставува резултат од вршење на нивната основна дејност - осигурување. Останатите приходи и расходи од нивното работење го претставуваат нетехничкиот резултат.

на влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат во создавањето на крајниот финансиски резултат.

Графикон бр.13: Влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат на финансискиот резултат (милиони денари)

Извор: Годишни сметки на друштвата за осигурување, АСО

11. Индикатори за осигурителниот сектор

Показателите во осигурителната дејност се користат за подобро следење на работата на друштвата за осигурување.

Коефициентот на штети, пресметан како однос меѓу нето настанатите штети во периодот и нето заработената премија, изнесува 52,3% на ниво на осигурителниот сектор во 2012 година и бележи намалување во однос на 2011 година, кога изнесуваше 56,5%.

Одделно, по групи на осигурување, овој коефициент кај неживотното осигурување во 2012 година изнесува 50,5%, наспроти 54,8%, во 2011 година, а кај осигурувањето на живот во 2012 година изнесува 68,2%, наспроти 72,3% во 2011 година.

Коефициентот на трошоци претставува однос меѓу нето трошоците за спроведување на осигурување и нето заработената премија. Овој коефициент во 2012 година изнесува 52,8% и забележува зголемување во однос на 51,3% во 2011 година.

Комбинираниот коефициент претставува збир од коефициентот на штети и коефициентот на трошоци. На ниво на индустрија овој коефициент изнесува 105,1%, наспроти 107,8% во 2011 година. Одделно, по групи на осигурување, комбинираниот коефициент кај неживотното осигурување во 2012 година изнесува 103,7%, наспроти 107,2% во 2011 година, а кај осигурувањето на живот во 2012 изнесува 116,9%, наспроти 113,2% во 2011.

Стапката на принос на вложувања (ROI) се пресметува како однос на приходите намалени за трошоците на вложувањата и износот на вложувањата. Стапката на принос на вложувањата за 2012 година изнесува 4,8%, додека во 2011 година изнесуваше 5,4%.

Коефициентот на задолженост се пресметува како однос на вкупните обврски и вкупните средства. Овој коефициент покажува колку од средствата се финансирани од обврските (технички резерви и останати обврски), без да се вклучат капиталот и законските резерви. Во 2012 година овој коефициент изнесува 64,3%, додека во 2011 година изнесуваше 63,8%.

Стапката на принос на активата (ROA) и стапката на принос на капиталот (ROE)⁶, со оглед на остварената загуба во осигурителниот сектор за 2012 година, се негативни. Во табелата бр.15 се прикажани стапките по години во периодот од 2010 до 2012 година.

Табела бр.15: Стапка на принос на актива (ROA) и стапка на принос на капитал (ROE)

	2010	2011	2012
ROA			
- неживот	0,28%	-0,70%	-0,59%
- живот	3,89%	0,31%	-3,16%
- вкупно	0,61%	-0,57%	-1,02%
ROE			
- неживот	0,84%	-2,05%	-1,70%
- живот	8,40%	0,65%	-7,93%
- вкупно	1,75%	-1,75%	-2,87%

Извор: Годишни сметки на друштвата за осигурување, АСО

⁶ ROA= Нето-добивка/Актива ;(ROE) = Нето- добивка/ (Капитал+Резерви). При пресметката на показателите се користени податоци од годишната сметка и финансиските извештаи за работењето кои се доставени од друштвата за осигурување до АСО, согласно Законот за супервизија на осигурување.

Б) НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Според Законот за задолжително осигурување на Република Македонија, Националното биро за осигурување (во понатамошниот текст „НБО“) ги врши работите предвидени со меѓународните спогодби за осигурување на сопствениците и корисниците на моторни возила од одговорност во сообраќајот (зелена карта) и ги претставува друштвата за осигурување од Република Македонија во меѓународните организации и институции за осигурување. НБО, исто така, издава и печати меѓународни зелени карти за потребите на членките, води статистичка евиденција и врши статистичка обработка на статистичките податоците од друштвата за осигурување, воспоставува и одржува централен систем за евиденција на полиси и штети од употреба на моторни возила;

НБО е членка на Советот на бироа во Лондон од 1994 година, кој има за цел да го олесни меѓународниот патен сообраќај на моторни и приклучни возила преку осигурување од одговорност за штети предизвикани на трети лица според условите кои се пропишани во потесната земја и гарантира дека на оштетените лица во случај на сообраќајна несреќа ќе им се надомести штетата настаната со употреба на моторното возило, со примена на националното законодавство на таа земја. Воедно, како членка на Советот, НБО учествува во работата на Југоисточната европска група во која членуваат земјите од регионот.

Во НБО членуваат единаесет осигурителни друштва, односно сите друштва за неживотно осигурување во Р. Македонија.

Во извештајот за работењето кој НБО го достави до АСО, согласно член 54 став (3) од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, прикажано е финансиското работење на НБО и финансиското работење на Гарантниот фонд за 2012 година.

Со состојба на 31.12.2012 година вкупните средства на НБО изнесуваа 231 милиони денари, од кои 220 милиони се тековни средства, а останатите 11 милиони се однесуваат на нетековни средства. Споредбено со 2011 година, вкупните средства бележат пад од 4,86%. Во вкупните средства на НБО, најголемо учество од 73,11% земаат депозитите во банки, па потоа следуваат побарувањата од друштвата за осигурување со 8,67%, вложувања во државни записи со 5,57% и останатите средства учествуваат со 12,65%. Во вкупните обврски и капитал на НБО во 2012 година, капиталот учествува со 82,23%, тековните обврски со 17,68% и нетековните обврски со 0,09%. НБО за 2012 година остварило добивка од 82 илјади денари (2011: 175 илјади денари).

1. Гарантен фонд на НБО

НБО, согласно член 58 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, формира Гарантен фонд кој служи за исплата на:

- 1) штети настанати на територијата на Република Македонија од непознати и неосигурени моторни возила и приколки, неосигурени чамци и бродови на моторен погон, како и неосигурени воздухоплови;
- 2) штети настанати на територијата на Република Македонија од превозни средства регистрирани за превоз на патници во јавен сообраќај за кои сопствениците не склучиле договор за осигурување на патници од последици на несреќен случај - незгода;

3) штети од задолжителни осигурувања кои оштетените лица не можат да ги наплатат поради престанок на друштвото за осигурување со кое е склучен договорот за осигурување, при што се исплаќа само оној дел од штетата кој не бил надоместен од стечајната маса на друштвото за осигурување и

4) штети од осигурени моторни возила кои потекнуваат од територијата на Република Македонија за кои согласно со Критскиот договор и други меѓународни договори гарантира Националното биро за осигурување.

Работата на Гарантниот фонд се темели на Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот, како и на Правилникот за формирање и користење на Гарантниот фонд и Упатството за водење на евиденција и начин на исплата на средствата од Гарантниот фонд, донесени од НБО.

Друштвата за осигурување кои вршат работи на задолжително осигурување се должни да уплатат средства во Гарантниот фонд во износ сразмерен на премијата остварена по одделни класи на задолжително осигурување во претходното тримесечје за тековното тримесечје од тековната година.

Согласно одлука на Управниот одбор на НБО, секоја календарска година се врши нова распределба на средствата од Гарантниот фонд во висина од 3.000.000 евра според процентот на учество на друштвото за осигурување во вкупно полисираната премија за сите задолжителни осигурувања.

За 2012 година, учеството во Гарантниот фонд по друштва за осигурување е прикажано во Табела бр.16.

Табела бр.16: Учество во Гарантниот фонд по друштва за осигурување за периодот 01.01.2012-31.12.2012 година

Назив на друштво за осигурување	Вкупна БПП за 2012 за сите задолжителни осигурувања	% на учество во БПП за сите задолжителни осигурувања	Учество во Гарантен фонд од 3.000.000 ЕУР или 184.500.000 МКД
Кјуби Македонија	205.246.865	6,23%	11.502.555
Триглав	456.455.141	13,87%	25.580.905
Евроинс	319.815.000	9,71%	17.923.244
Сава	312.252.502	9,49%	17.505.027
Винер	341.406.175	10,37%	19.133.269
Еуролинк	255.200.551	7,75%	14.302.087
Инсиг	163.468.062	4,97%	9.161.165
Уника	355.064.424	10,79%	19.898.712
Осигурителна полиса	391.161.264	11,88%	21.921.670
Албсиг	292.961.393	8,90%	16.418.300
Кроација неживот	199.010.735	6,05%	11.153.067
Вкупно	3.292.042.112	100,00%	184.500.000

Извор: Извештај за работењето кој НБО, 2012

2. Рефундирање на штети од Гарантниот фонд

Согласно член 60 став (4) од Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот друштвото за осигурување кое извршило обработка и исплата на барањето за надомест на штета, има право на поврат на исплатените средства од средствата на Гарантниот фонд.

Во 2012 година во НБО од страна на друштвата за осигурување се пријавени 826 штети за рефундирање од кои се прифатени и рефундирани 796 штети во износ од 110,36 милиони денари.

Просечна исплатената штета во 2012 година изнесува 138.995 денари и истата бележи пораст од 17,6% во споредба со просечно исплатената штета во 2011 година.

Бројот на пријавени и прифатени штети за рефундација од гарантниот фонд во текот на 2012 година, како и износот на прифатените штети се прикажани во табела бр. 17 која следува во продолжение.

Табела бр.17: Пријавени и прифатени штети за рефундирање од Гарантниот фонд за периодот 01.01.2012- 31.12.2012 година

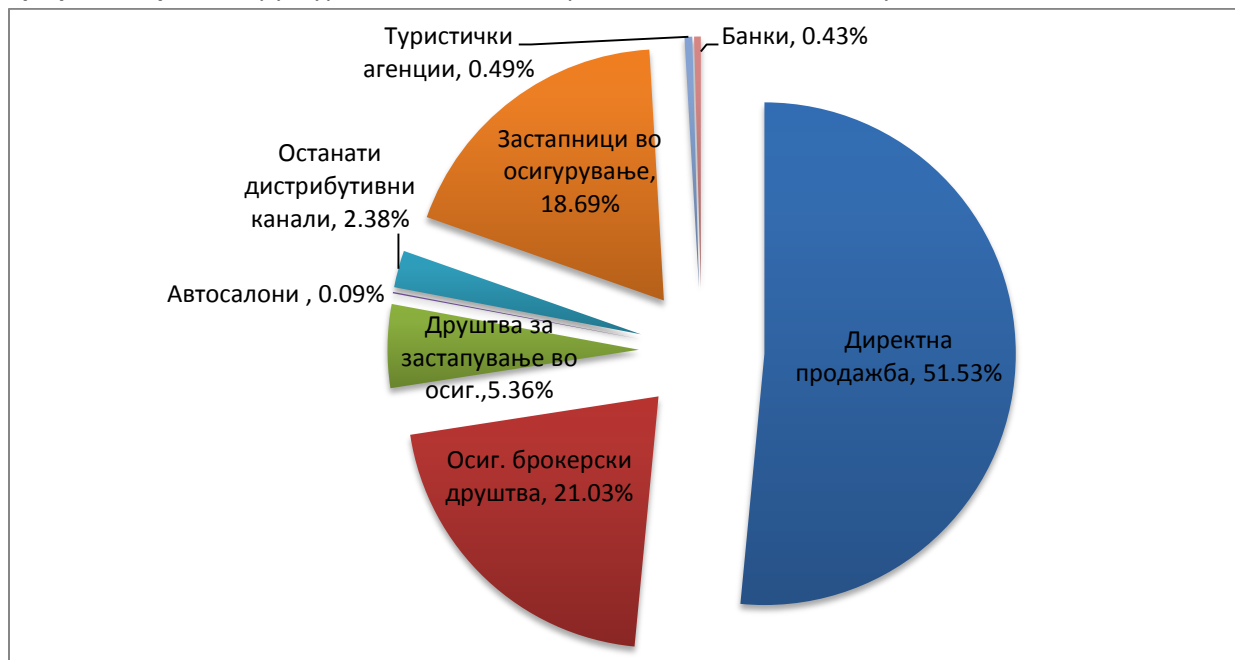
Назив на друштво за осигурување	Број на пријавени штети за рефундација во 2012 година	Број на прифатени штети во Гарантен фонд во 2012 година	Прифатени штети во Гарантниот фонд (износ во денари)
Кјуби Македонија	97	97	22.405.437
Триглав	131	124	20.707.938
Евроинс	92	88	9.329.692
Сава	89	88	9.094.597
Винер	62	56	5.153.067
Еуролинк	48	48	7.446.273
Инсиг	46	45	6.248.934
Уника	65	64	8.525.381
Осигурителна полиса	112	106	14.563.851
Албсиг	70	64	6.060.580
Кроација неживот	14	14	826.255
Вкупно	826	794	110.362.005

Извор: Извештај за работењето кој НБО, 2012

В) ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО

Улогата на посредувањето во продажбата има сè поголемо влијание во осигурителниот сектор. Во текот на 2012 година 48,47% (2011: 54,31%) од остварената БПП е реализирана од страна на различни канали на посредување (Графикон бр. 14).

Графикон бр. 14: Структура на каналите за продажба на полиси во вкупната БПП

Извор: Квартални известувања, АСО

1. Застапување во осигурувањето

Застапување во осигурувањето претставува подготовка и склучување на договори за осигурување, во име и за сметка на едно или повеќе друштва за осигурување, за производи на осигурување кои меѓусебно не си конкурираат. Застапувањето на пазарот на осигурување во Р. Македонија се врши преку застапници во осигурувањето – физички лица и друштвата за застапување во осигурувањето и преку нив во 2012 година е реализирана 24,06% од БПП (2011: 27,67%)

Застапувањето во осигурување преку физички лица се врши врз основна на лиценца од АСО која ја добиле по претходно положен испит за вршење на работи на застапување во осигурувањето. Во вкупната БПП застапувањето во осигурување преку физички лица учествува со 18,69% (23,12%), при што во 2012 година бројот на застапници кои имале лиценца од АСО изнесува 667. Регистарот на сите активни застапници во осигурувањето е достапен на интернет-страницата на АСО⁷.

⁷ <http://www.aso.mk/dokumenti/regulativa/Registar%20Zastapnici.pdf>

Во текот на 2012 година на пазарот на осигурување активно дејствуваа десет друштва за застапување во осигурување, односно бројот на друштва за застапување во осигурување во однос на 2011 се зголеми за четири друштва (Друштво за застапување во осигурување РЕА ИНШУРЕНС ГРУП АД Скопје, Друштво за застапување во осигурување ФОРТИС АД Скопје, Акционерско друштво за застапување во осигурување САФЕ ЛИФЕ Македонија АД Скопје, Охридска банка АД Охрид). За прв пат, едно од новите друштва за застапување е комерцијална банка, што претставува промоција на банкоосигурувањето како нов канал на дистрибуција во земјата (Табела бр.18).

Табела бр.18: Регистар на друштва за застапување во осигурување

	Назив на друштвото
1	Друштво за застапување во осигурување АКТИВА ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје
2	Друштво за застапување во осигурувањето ТРЕНД-МР АД Скопје
3	Друштво за застапување во осигурување САФЕ ИНВЕСТ АД Скопје
4	Акционерско друштво за застапување во осигурување ВДС МАГМА
5	Акционерско друштво за застапување во осигурување МК ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје
6	Акционерско друштво за застапување во осигурување ЛАЈОН ИНС АД Скопје
7	Друштво за застапување во осигурување РЕА ИНШУРЕНС ГРУП АД Скопје
8	Акционерско друштво за застапување во осигурување САФЕ ЛИФЕ Македонија АД Скопје
9	Друштво за застапување во осигурување ФОРТИС АД Скопје
10	Охридска банка АД Охрид

Друштвата за застапување во осигурувањето, со состојба на 31.12.2012 г., располагаа со вкупни средства во износ од 41,5 милиони денари, додека капиталот изнесуваше 18,9 милиони денари. Друштвата за застапување во осигурувањето ја завршиле деловната 2012 година со добивка по оданочување во износ од 4,8 милиони денари.

Во вкупната БПП друштвата за застапување во осигурување во 2012 година учествуваат со 5,36% (2011: 4,55%). Иако застапеноста на друштвата за застапување во продажбата на полисите беше релативно помала во однос на осигурително брокерските друштва и застапниците, сепак, со нивната појава на пазарот се очекува понатамошен развој на осигурувањето и доближување на осигурителните производи и услуги до крајните потрошувачи.

Во текот на 2012 година друштвата за застапување во осигурување реализирале вкупно 57.606 договори за осигурување (полиси) од кои 730 полиси се од групата на осигурување на живот. Друштвата за застапување во осигурување учествувале со 5,36% во вкупната БПП на ниво на цел сектор.

Друштвата за застапување во осигурувањето од друштвата за осигурување наплатиле провизија во износ од 68,3 милиони денари, а пресметаните премии изнесуваа 366,3 милиони денари.

2. Осигурителните брокерски работи

Осигурителните брокерски работи подразбираат посредување во договарање на осигурително и реосигурително покритие, како и при реализирање на отштетни побарувања по остварен осигуран штетен настан кај друштвата за осигурување и реосигурување, во име и за сметка на клиентите. Преку овој канал на дистрибуција, друштвата за осигурително брокерски работи во 2012 година реализирале 21,03% од БПП (2011: 21,03%)

На крајот на 2012 година на пазарот на осигурување дејствуваат 20 осигурително брокерски друштва и во споредба со претходната година бројот на овие субјекти се зголеми со три осигурително брокерски друштва (Осигурително брокерско друштво КОРАБ ИНС АД Скопје, Акционерско осигурително брокерско друштво НОВ ОСИГУРИТЕЛЕН БРОКЕР Скопје, Осигурително брокерско друштво ЦЕРТУС АД Скопје). Со состојба на 31.12.2012 г., осигурително брокерските друштва располагаа со вкупни средства во износ од 475,5 милиони денари, додека капиталот изнесуваше 252 милиони денари. Деловната 2012 година осигурително брокерските друштва ја завршиле со добивка по оданочување во износ од 88 милиони денари (Табела бр.19).

Табела бр.19: Регистар на осигурително брокерски друштва

	Назив на друштвото
1	Акционерско осигурително брокерско друштво ЕУРОЕКСПЕРТС Скопје
2	Осигурително брокерско друштво ЕУРОМАК БРОКЕР АД Скопје
3	Осигурително брокерско акционерско друштво ВИАСС Скопје
4	Осигурително брокерско друштво ИН БРОКЕР АД Скопје
5	Акционерско осигурително брокерско друштво ВФП АД Скопје
6	Осигурително брокерско друштво МОБИЛИТИ БРОКЕР АД Скопје
7	Осигурително брокерско друштво СЕДА БРОКЕР АД Скопје
8	Осигурително брокерско друштво НАШЕ ОСИГУРУВАЊЕ АД Кочани
9	Осигурително брокерско друштво ЈДБ БРОКЕР АД Скопје
10	Осигурително брокерско друштво ДЕЛТА ИНС БРОКЕР АД Скопје
11	Акционерско осигурително брокерско друштво А-ТИМ Скопје
12	Осигурително брокерско друштво ЛЕГРА АД Скопје
13	Осигурително брокерско друштво МАКОИЛ БРОКЕР АД Скопје
14	Осигурително брокерско друштво К МК БРОКЕР АД Скопје
15	Осигурително брокерско друштво ПОЛИСА ПЛУС АД Скопје
16	Осигурително брокерско друштво АМГ ПРЕМИУМ АД Скопје
17	Осигурително брокерско друштво СУПЕР БРОКЕР АД Скопје
18	Осигурително брокерско друштво КОРАБ ИНС АД Скопје
19	Осигурително брокерско друштво НОВ ОСИГУРИТЕЛЕН БРОКЕР АД Скопје
20	Осигурително брокерско друштво ЦЕРТУС АД Скопје

Во овој период осигурително брокерските друштва реализирале продажба на 175.278 полиси, од кои 3.251 од групата на осигурување на живот. Во вкупно остварената БПП на ниво на цел сектор, осигурително брокерските друштва учествувале со 21,03%.

Во текот на 2012 година осигурително брокерските друштва од друштвата за осигурување наплатиле провизија во 297.033 илјади денари, а пресметаните премии изнесуваа 1.529.305 илјади денари.

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

Претседател на Советот на експерти,

д-р Климе Попоски

Број 02-531/7

Скопје

17.06.2013 година